

Retouradres: Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van burgemeester en wethouders
van de Gemeente Haarlem
Postbus 511
2003 PB HAARLEM

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
Monumentenregistratie
T 033 42 17 421
F 033 42 17 799

Onze referentie
MS-2015-128

Bijlagen
diverse

Datum **03 APR. 2015**
Betreft aanwijzing beschermd monument
Gemeente : Haarlem
Liewegje, Zuiderpolder te HAARLEM

Monumentnummer: 532446

Geacht college,

Met deze brief start ik de procedure tot aanwijzing als beschermd rijksmonument van het bovengenoemde object. Voordat ik een besluit tot aanwijzing neem, heb ik uw advies nodig. Informatie over het object van aanwijzing vindt u in de bijlagen.

Wat vraag ik van u?

Ik verzoek u mij binnen vijf maanden het volgende toe te zenden:

- Uw advies voor de aanwijzing.
- Een verslag van het horen van belanghebbenden.

Als u redenen ziet om af te zien van het horen van belanghebbenden, dan verzoek ik u mij hiervan op de hoogte te brengen.

NB:

Als deze adviesaanvraag betrekking heeft op een kerkelijk monument, dan is het van belang rekening te houden met wat daarover in de Monumentenwet 1988 staat (artikel 1, lid e en artikel 2 lid 2). Naast of in plaats van het verslag van het horen van belanghebbenden is dan een verslag van het overleg met de eigenaar nodig.

Ik stel uw medewerking op prijs en zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Vragen stellen of reageren

Meer informatie vindt u op www.cultureelerfgoed.nl, de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Daar vindt u ook de wettekst en de beleidsregel(s) voor de aanwijzing van beschermde monumenten. U kunt ook mailen met info@cultureelerfgoed.nl of bellen met onze InfoDesk, telefoonnummer 033 42 17 456.

Hoogachtend,

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
het hoofd Juridische Zaken,

mr. Nicole Heukelom

**Bijlage voor de gemeente
Overzicht betrokkenen**

Behoort bij
onze referentie : MS-2015-128
Pagina : 1

Betrokkenen bij aanwijzing beschermd monument:

Gemeente : Haarlem
Liewegje, Zuiderpolder te HAARLEM

- Recht van eigendom
Dhr. A.J.C. de Rooij
Kromme Spieringweg 402
2141 AM VIJFHUIZEN
- Recht van eigendom
Dhr. H.J. Houweling
Rijksstraatweg 45
2024 DA HAARLEM
- Recht van eigendom
Dhr. R. Dijkman
Bloemendaalseweg 277 A
2051 GE OVERVEEN
- Recht van eigendom
Dhr. W. de Rooij
Zwaluwenweg 26
2111 HC AERDENHOUT
- Recht van eigendom
Gemeente Haarlem
Postbus 511
2003 PB HAARLEM
- Recht van eigendom
Hoogheemraadschap van Rijnland
Postbus 156
2300 AD LEIDEN
- Recht van eigendom
Liander Infra West N.V.
Postbus 50
6920 AB DUIVEN
- Verzoeker
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Postbus 1600
3800 BP AMERSFOORT

**Bijlage voor de gemeente
Overzicht percelen**

Behoort bij
onze referentie : MS-2015-128
Pagina : 1

Percelen waarop aanwijzingsverzoek betrekking heeft:

Gemeente Haarlem ii, Sectie V Nummer 1339
Gemeente Haarlem ii, Sectie V Nummer 1584
Gemeente Haarlem ii, Sectie V Nummer 1585
Gemeente Haarlem ii, Sectie V Nummer 1590
Gemeente Haarlem ii, Sectie V Nummer 1706
Gemeente Haarlem ii, Sectie V Nummer 1868
Gemeente Haarlem ii, Sectie V Nummer 1869
Gemeente Haarlem ii, Sectie V Nummer 1883
Gemeente Haarlem ii, Sectie V Nummer 700

Dit voorstel bestaat uit:

- Toelichting Aanwijzingsprogramma Archeologie 2013
- Uittreksel monumentenregister
- Kaart
- Beschrijving
- Waardering
- Richtlijn vrijstelling vergunningplicht
- Aanbevelingen voor goed beheer

TOELICHTING AANWIJZINGSPROGRAMMA ARCHEOLOGIE 2013

De Nederlandse archeologische monumentenzorg richt zich op een optimaal behoud van het archeologisch bodemarchief, dat een unieke bron van informatie vormt over de Nederlandse geschiedenis. Daartoe is het nodig dat archeologische vindplaatsen zoveel mogelijk onaangetast in de bodem worden bewaard (behoud ter plekke ofwel *in situ*). Achterliggende gedachte is dat voor toekomstige generaties de bodem nog feitelijke sporen en herinneringen uit het verleden moet bevatten. Voor die generaties zal bovendien gelden dat zij over andere en wellicht betere methoden van archeologisch onderzoek zullen beschikken zodat zij zelf onderzoek kunnen doen naar het verleden vanuit hun eigen vraagstelling.

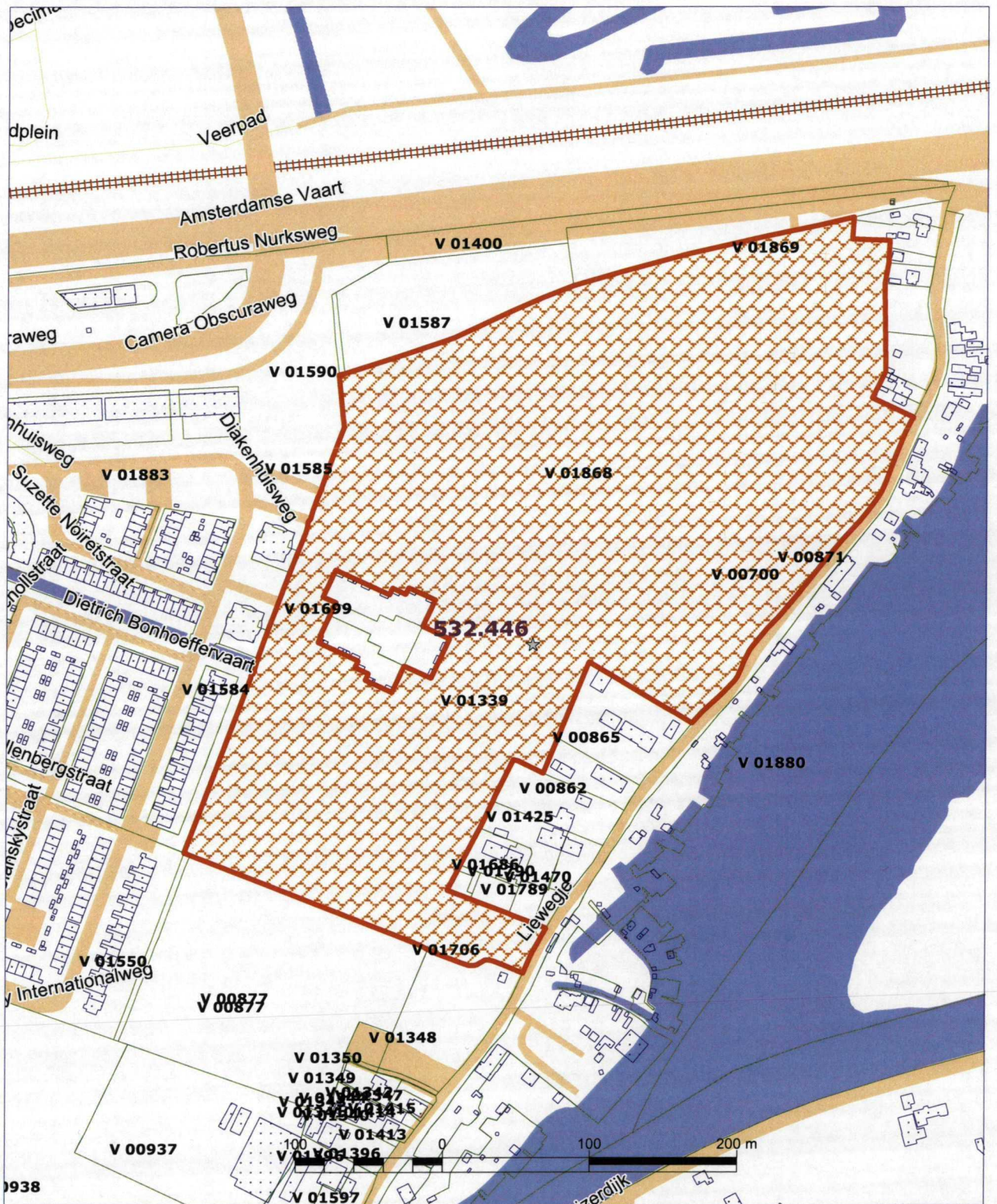
Het bodemarchief heeft geen regenererend vermogen; wat eens wordt opgegeven is voor altijd weg. Ook opgraven betekent vernietigen. Het is daarom van belang verantwoord en selectief met het bodemarchief om te springen.

Wettelijke bescherming wordt eveneens selectief ingezet. De te beschermen waarden zijn altijd van algemeen belang, vallen binnen op rijksniveau vastgestelde prioriteiten zoals opgenomen in het aanwijzingsprogramma 2009-2012 en in de nadere uitwerking in het Beschermingsprogramma archeologie 2013 (RAM-rapport 213). De Raad voor Cultuur heeft positief geadviseerd ten aanzien van de voordracht van de 28 terreinen voor bescherming als rijksmonument.

De begrenzing van de terreinen wordt zorgvuldig en niet ruimer dan noodzakelijk bepaald.

	rijksmonument	Scale 1: 4.000
999999	rijksmonumentnummer	centrumcoördinaten: 106.596 / 488.263
	kadastraal perceel	
A 00000	perceelnummer	printdatum: 30-3-2015

BESCHRIJVING	<i>-ter informatie-</i>
<p><i>Onderzoeksresultaten, fysieke en inhoudelijke kwaliteit en motivatie aanwijzing</i></p>	<p>In de Zuiderpolder, aan de oostkant van Haarlem bevinden zich in de ondergrond strandwallen en een strandvlakte die in de periode van het middenneolithicum tot en met de middenijzertijd intensief bewoond zijn geweest.</p> <p>In het noordelijk deel van de Zuiderpolder zijn sinds de Tachtiger jaren van de vorige eeuw verscheidene booronderzoeken uitgevoerd. Deze en het waarderend booronderzoek in 2011 uitgevoerd in het kader van de beschermingsprocedure hebben uitgewezen dat verspreid over de strandwallen en op de hogere delen van de strandvlakte archeologische resten voorkomen. Deze bevinden zich vlak onder het maaiveld ter plaatse waar een van de strandwallen dagzoomt tot 2,25m beneden maaiveld. Het aangetroffen aardewerk, natuursteen, verbrand bot en houtskool kan in verband gebracht worden met bewoning vanaf circa 5200 BP, het middenneolithicum toen de strandwal gevormd is. De aard en omvang van de bewoning is aan de hand van het booronderzoek niet nader te duiden. Evident is dat de neolithische bewoners een breed scala van voedselbronnen benutten, van vissen, jagen, voedsel verzamelen tot landbouw. Door de geleidelijke vernatting en veengroei, werden de lagere delen van het gebied vanaf de vroege bronstijd verlaten (tussen 2029 cal BC en 1885 cal BC). Vanaf de late bronstijd/vroege ijzertijd ontstonden in het veen enkele zoetwatermeertjes die men benutte. Bewoning was tot in de ijzertijd alleen nog mogelijk op de hogere delen van de strandwallen, zoals is vastgesteld in aangrenzende delen van de Zuiderpolder en de Veerpolder. Het veen werd wellicht gebruikt voor andere activiteiten, want ook daar zijn nog vondsten aangetroffen.</p>
<p><i>Archis-monumentnummer</i></p>	<p>13919, 5836 en 13915</p>
<p><i>Uitgevoerd onderzoek</i></p>	<p>Ten aanzien van uw perceel is een bureauonderzoek en een waardestellend veldonderzoek uitgevoerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De bevindingen zijn opgenomen in Rapportage Archeologische Monumentenzorg nr. 213 (Smit e.a. 2014).</p>

Beschrijving

Haarlem, laatneolithische sporen

BRONNEN	
<i>Primaire bronnen, kaarten, literatuur, documentatie, websites</i>	
<i>Nr. 1</i>	Smit, B.I., J. Deeben, J. van Doesburg, E. Rensink, M. ter Schegget & E.M. Theunissen (red.), 2014. Beschermingsprogramma archeologie 2013. Selectievoorstel voor 28 nieuwe archeologische rijksmonumenten. Rapportage Archeologische Monumentenzorg 213, 135-154.

-einde Beschrijving- datum: 12-3-2015

Waardering van het monument

Het monument is beoordeeld op basis van de waarderingssystematiek zoals hieronder weergegeven in de tabel.

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	n.v.t.		
	Herinneringswaarde	n.v.t.		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3		
	Conservering	3		
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	3		
	Informatiewaarde	3		
	Ensemblewaarde	3		
	Representativiteit	n.v.t.		

Beleving

De archeologische resten zijn aan het maaiveld niet zichtbaar. De criteria 'Schoonheid en 'Herinneringswaarde' zijn daarom niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

Het booronderzoek heeft aangetoond dat de strandwallen slechts matig zijn geërodeerd en grotendeels geleidelijk zijn afgedekt door veen en klei waardoor de vindplaatsen naar verwachting goed bewaard gebleven zijn. Alleen op de top van de oostelijke strandwal zijn enige (sub)recente verstoringen vastgesteld die samenhangen met het opbrengen van grond. De westelijke strandwal is intact met uitzondering van de zuidkant waar deze dagzoomt. Voorts zijn er in het veen enkele zandlensjes aangetroffen die wijzen op plaatselijke verstuiving van de top van de strandwallen. De strandvlakte, die als eerste is afgedekt door een laagje klei en vervolgens veen en klei is vermoedelijk intact. Er zijn geen aanwijzingen voor verspoeling of latere groundbewerking. Anorganische resten en verkolde organische resten zijn in het hele gebied goed bewaard gebleven. Onverkolde organische resten zijn op de strandwallen waarschijnlijk niet geconserveerd, mogelijk wel in de lagere delen van het landschap en in het veen.

Inhoudelijke kwaliteit

Onze kennis over het gebruik van het kustgebied in de late prehistorie is beperkt. Vindplaatsen van goede fysieke kwaliteit uit dit gebied zijn schaars en ondervetegenwoordigd

binnen het huidige rijksmonumentenbestand. De combinatie van een grotendeels intact begraven landschap en archeologische resten uit diverse perioden maakt deze vindplaats zeer waardevol. De informatiewaarde van de vindplaats is dan ook hoog. Er zijn archeologische resten aangetroffen op de strandwallen en op zandkoppen in de tussengelegen strandvlakte. Hierdoor kan deze vindplaats nieuwe inzichten opleveren over het gebruik van het landschap in deze periode. Tezamen met de informatie van al opgegraven vindplaatsen uit het neolithicum en de bronstijd uit de omgeving kan een goed beeld gevormd worden van de menselijke aanwezigheid in het gebied. De vindplaats scoort hiermee ook hoog wat ensemblewaarde betreft.

Motivatie begrenzing

De begrenzing van het monument is gebaseerd op het bureauonderzoek en waardestellend veldonderzoek in 2011 en omvat het onbebouwde gebied dat wordt omsloten door het Liewegje in het oosten, de Robert Nurksweg in het noorden, de kavelsloot langs de woonwijk Zuiderpolder in het westen en de kavelsloot ter hoogte van de camping de Liede in het zuiden.

-einde Waardering- datum: 12-3-2015

Vrijstelling vergunningplicht

Artikel 11 van de Monumentenwet 1988 stelt dat voor alle werkzaamheden die het monument verstoren of wijzigen een vergunning nodig is. Artikel 11 luidt:

1. Het is verboden een beschermd monument te beschadigen of te vernielen;
2. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning:
  - a. een beschermd archeologisch monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
  - b. een beschermd archeologisch monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Een strikte interpretatie van artikel 11 zou er toe leiden dat het gebruik van het beschermde terrein vergaand wordt beperkt. Veel (minimaal) bodem-verstorende activiteiten zouden aan een vergunningvereiste worden gebonden. Oppervlakkige bodemingrepen leiden echter niet altijd tot een verstorening van het beschermde bodemarchief. In voorkomende gevallen kan een vrijstelling van vergunningplicht worden verleend voor grondwerkzaamheden tot een bepaalde diepte onder het maaiveld. Dit is bevestigd door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in de uitspraak van 2 juli 2014, zaaknummer 201306923/1/A2. Het opnemen van een vrijstellingsdiepte wordt opgevat als een nadere omschrijving van de omvang van de bescherming die met het aanwijzingsbesluit wordt beoogd.

Voor het onderhavige monument is het in afwijking van artikel 11 van de Monumentenwet toegestaan om zonder vergunning de volgende grondwerkzaamheden uit te voeren:

- I sonderingen en grondboringen tot een maximale diameter van **10 cm**;
- II bodemverstorende ingrepen tot een diepte van **30 cm** onder het maaiveld.

Vergunningplichtig

Onderstaande ingrepen zijn op grond van artikel 11 van de Monumentenwet 1988 altijd vergunningplichtig:

1. bodemverstorende ingrepen die verder gaan dan de vrijstelling onder II;
2. onderstaande ingrepen, ook als deze de bodem niet of minder diep dan **30 cm** verstoren:
  - het ophogen, verlagen of egaliseren van het terrein;
  - bouw-, sloop- of graafwerkzaamheden waarvoor een omgevingsvergunning of ontgrondingsvergunning vereist is;
  - het aanbrengen van verhardingen in de openbare ruimte;
  - het wijzigen van het grondwaterpeil;

Een aanvraag voor een monumentenvergunning wordt ingediend bij burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het monument is gelegen. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) beslist namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de aanvraag.

In geval van twijfel is het raadzaam contact op te nemen met de RCE. Aanbevolen wordt om in ieder geval vóór het indienen van een vergunningaanvraag overleg te voeren met de RCE over de voorgenomen werkzaamheden. Vooroverleg kan leiden tot een snellere afhandeling van een aanvraag.

-einde Vrijstelling vergunningplicht- datum: 12-3-2015

Aanbevelingen voor goed beheer

In het vigerende bestemmingsplan Zomerzone Noord zijn de gronden bestemd voor agrarisch en recreatief gebruik. In het bestemmingsplan Liewegje hebben de gronden een agrarische, recreatieve en groene bestemming, uitgezonderd een smalle strook grond dat bestemd is voor leidingen en de locatie van de woonwagendplaatsen, waar de gronden een woonbestemming hebben. In beide bestemmingsplannen zijn de gronden mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

Om recht te doen aan de waarden van het monument verdient het aanbeveling:

- het huidige grondgebruik te continueren
- bij het kappen van bomen de stobben niet verwijderen, maar laten zitten
- het huidige grondwaterpeil te stabiliseren

N.B. Het is van belang dat het bovenstaande ter kennis wordt gebracht van degenen die het monument beheren.